

תת"ע 7706/04/18 - מדינת ישראל, לשכת תביעות תעבורה ירושלים נגד דניאל מור

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

תת"ע 7706-04-18 מדינת ישראל נ' מור
תיק חיצוני: 90509573102
בפני כבוד השופט נאיל מהנא
מאשימה
נגד
נאשם
מדינת ישראל לשכת תביעות תעבורה ירושלים
דניאל מור ע"י ב"כ עו"ד שמואל מור

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום בשל טענה מקדמית של "הגנה מן הצדק", בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי").

הטענה בקליפת אגוז היא כי יש לבטל את כתב האישום, הואיל וכתב האישום המתוקן כולל רשימת עדים שזהותם אינה ידועה, והואיל והוא הוגש כאשר אין בידי המאשימה את מלוא חומר הראיות להוכחת המיוחס לנאשם.

העובדות הצריכות לעניין וההליכים עד כה

1. ביום 30.07.17, צולם רכבו של הנאשם מבצע עבירה של נהיגה במהירות העולה על המהירות המותרת, בניגוד לתקנה 54(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.
2. במועד ההקראה שהתקיים ביום 16.12.18 הודיעה המאשימה על תיקון כתב האישום, לפיו הוסיפה מספר רב של עדים (כ-37).
3. חלק מהעדים אותם הוסיפה המאשימה לכתב האישום המתוקן, זהותם אינה ידועה (עדים 35, 36 ו-37) והיא מבקשת להודיע על זהותם במועד מאוחר יותר. כן נמסר כי החומר הקשור באותם עדים אינו נמצא בשלב זה בידי המאשימה.
4. על מנת להבין משמעות הדברים, אציין כי בקשת התיקון מקורה בהליכים שהתנהלו בבית משפט לתעבורה בעכו בנוגע לתיק העקרוני שהתייחס לתקינות מצלמות מסוג 3 (פל"א 4745-08-13 מדינת ישראל נגד בדראן ואח'), וזאת לאחר מתן הכרעת הדין בתיק הנ"ל שניתנה ביום 06.09.18, לפיה זוכו הנאשמים לאחר שבית המשפט מצא כי אמינות המצלמות לא הוכחה.

טענות הצדדים

טענות הנאשם

5. ב"כ הנאשם טוען כי יש להורות על ביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק וזאת בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי.
6. לטענת ב"כ הנאשם, הנאשם נמצא במצב שאינו יכול לתת תשובה לכתב האישום המתוקן שכן אף המאשימה עצמה לא יודעת מה הראיות שברשותה.
7. ב"כ הנאשם טוען כי על כתב האישום לכלול שמות עדי התביעה. אולם, בעניינו, מעיון בהודעת המאשימה עולה כי לא צוינו שמותיהם של חלק מעדי התביעה והמאשימה ציינה כי שמות העדים ימסרו בהמשך וחומר החקירה הקשור באותם עדים לא מצוי בידיה כעת.
8. עוד טוען ב"כ הנאשם כי כתב האישום המתוקן יש בו בכדי לפגוע בהגנת הנאשם שכן לא ברור היקף חומר הראיות ומה יחסו ועניינו של כל עד לאותו חומר. בנוסף, טוען הסניגור כי מלבד העובדה שחלק מהעדים זהותם אינה ידועה הרי המאשימה בעצמה לא יודעת איזה חומר ערך כל עד מאחר וחומר זה אינו נמצא כעת בידיה.
- המשמעות היא שהתיק יידחה מפעם לפעם, עד שהמאשימה תשלים את מלאכת איסוף הראיות, השלמת רשימת העדים והעמדת חומר החקירה לעיון ההגנה, דבר אשר יגרום העמסה על בית המשפט ובזבוז זמן שיפוטי.
9. לטענת ב"כ הנאשם, המאשימה מנסה להאריך את תקופת ההתיישנות באופן מלאכותי דבר שאין לאפשר אותו.

טענות המאשימה

10. ב"כ המאשימה טוענת כי עדים מספר 35-37 ששמותיהם לא צוינו בהודעה על תיקון כתב האישום הינם נציגים מטעם החברה ודיי בציון החברה מטעמה יעיד נציג שכן אין זה משנה מי הנציג שיגיע להעיד בשם החברה. החומר הינו אותו חומר וזהות האדם שבאמצעותו הוא יוגש לבית המשפט אינה מעלה ואינה מורידה.
11. עוד טוענת ב"כ המאשימה כי בנוגע לחומר הקשור באותם עדים 35-37 חלק מהמסמכים בידי המאשימה וחלק לא וככל שתוגש בקשה מתאימה על ידי הסניגור לקבלת החומר אזי המאשימה תעביר הודעה מסודרת לסניגור ולבית המשפט.
12. לטענת ב"כ המאשימה, טרם ניתנה תשובת הנאשם לכתב האישום ולכן לא נדרש אישור בית המשפט לתיקון כתב האישום.
13. ב"כ המאשימה הדגישה כי מדובר במערכת שנמצאה אמינה ומדויקת וחוות הדעת של הטכניון שהושגה לאחרונה מדברת בעד עצמה. עוד לטענתה, בתיק זה אנו מצויים בשלב ראשוני בלבד שכן הוא נקבע לתזכורת ולא יגרם לנאשם כל עיוות דין או נזק כלשהו כתוצאה מתיקון כתב האישום.

דין והכרעה

הגנה מן הצדק

14. המסגרת הנורמטיבית בענייננו נמצאת בסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי אשר קובע מהם הטענות המקדמיות שניתן לטעון בפתח המשפט. הגנה מן הצדק, מטרתה הבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי והוגן.

לצורך קבלת טענת ההגנה מן הצדק די להצביע על אי מתן אפשרות לנאשם לנהל משפט הוגן, או שיש בניהול המשפט כנגדו פגיעה חריפה וממשית בתחושת ההגנות והצדק. על כך עמד בית המשפט העליון בע"פ 4855/02 בורוביץ נ' מדינת ישראל פ"ד נט(6) 776, בקבעו:

"ההגנה מן הצדק הינה דוקטרינה הלכתית המכירה בסמכות בית המשפט לבטל כתב אישום שהגשתו או בירורו עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגנות משפטיות ... עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. בעיקרון עשויה איפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגנות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית המשפט. מטרת החלתה של ההגנה היא לעשות צדק עם הנאשם ולא לבוא חשבון עם רשויות האכיפה על מעשיהן הנפסדים..."

בעקבות פסק הדין הנ"ל התווספה לסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי, טענה מקדמית נוספת, אשר הרחיבה את רשימת הטענות המקדמיות שניתן לטעון בפתח המשפט. בהתאם לסעיף 149(10), מוסמך בית המשפט לבטל כתב אישום אם **"הגשת כתב אישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטיות"**.

כבר עתה אציין כי במקרה דנן מצאתי לקבל את הטענה כי הגשת כתב האישום עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטיות וכן כי נפל פגם בכתב האישום המצדיק את ביטולו בהתאם לסעיף 149(3) ו- 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, כפי שיוסבר להלן.

15. בהתאם לסעיף 85 לחוק סדר הדין הפלילי, יכול כתב האישום את שמות עדי התביעה. רשימת עדי התביעה מהווה חלק בלתי נפרד מכתב האישום; ועל אף שנושאת היא אופי מנהלי בעיקרה - מסירת הפרטים הדרושים להזמנת עדים - יש לה גם משמעות עניינית; על פיה יודע הנאשם עם אילו עדים ראוי הוא לבוא בקשר על מנת לבחון את הזמנתם להעיד מטעמו; ולפיה הריהו מתכן הגנתו, לרבות חקירתם של עדים אלו (ראו: י. קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק שני, הליכים שלאחר הגשת כתב אישום, מהדורה מעודכנת, תשס"ט - 2009, עמ' 925).

לאמור, הוראה זו המחייבת ציון שמות העדים בכתב האישום נועדה לאפשר לנאשם להכין הגנתו באופן הראוי ביותר ובכדי למנוע הפתעות.

16. כידוע, אין להגיש כתב אישום, אלא אם כן מצויות ברשות התביעה ראיות המקימות סיכוי סביר להרשעת הנאשם בעבירות בהן הוא חשוד. על המאשימה לאסוף את כל החומר הנדרש לצורך הוכחת האשמה וזאת בטרם הגשת כתב האישום.

17. בית המשפט העליון כבר הביע ביקורת על התנהלות התביעה בנוגע לכתבי אישום בשל נהיגה במהירות מופרזת (ראו: ע"פ 3583/94 גיל לעד נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 793), שם הזכיר בית

המשפט את הפרוצדורה הנוהגת בתביעות בעבירות מסוג זה לפיה על סמך התצלום של הרכב במכשירים שבידי משטרת התנועה, אם מצביע הוא לכאורה על נהיגה במהירות מופרזת, מוגש כתב אישום. אם מודה הנאשם באשמה, הרי מורשע הוא מיד, ונגזר דינו. רק אם הנאשם אינו מודה באשמה, אזי דואגת התביעה להשגת הוכחות בדבר כשירות מנגנוני המכשירים שבאמצעותם נקבעה מהירות נסיעתו של הנאשם, וראיות אלה מצורפות לתיק החקירה ומוגשות לאחר מכן לבית המשפט. על כך בית המשפט העליון הביע ביקורת **"אין זה נוהג תיקן שמוגש כתב אישום, ומשמוזמן נאשם לבית-המשפט על פי אותו כתב-אישום, בלי שקיים בתיק התביעה חומר ראיות לכאורה, החיוני להשגת הרשעה. הדבר כרוך אולי בפתרון בעיות מעשיות וטכניות, אך אלה הם קשיים שניתן להתגבר עליהם, ורצוי שהתביעה תיתן דעתה על כך"**.

18. יש לזכור כי מיד עם הגשת כתב האישום קמה זכותו של נאשם ובא כוחו לעיין בחומר החקירה בעניינו, הנוגע לאישום, המצוי בידי הרשות החוקרת. זכות זו מעוגנת כאמור בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי.

סעיף 74(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי קובע כי :

"הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו; בסעיף זה, "רשימת כל החומר" - לרבות ציון קיומו של חומר שנאסף או שנרשם בתיק שאינו חומר חקירה ושל חומר שנאסף או שנרשם בתיק שהוא חסוי על פי כל דין, וכן פירוט של סוג החומר כאמור, נושאו והמועד שבו נאסף או נרשם, ובלבד שאין בפירוט האמור לגבי חומר חסוי כדי לפגוע בחיסיון לפי כל דין; היו בחומר כמה מסמכים מאותו סוג העוסקים באותו עניין, ניתן לפרטם יחד כקבוצה, תוך ציון מספר המסמכים הנכללים בקבוצה;

בבסיסה של זכות העיין בחומר החקירה עומדת זכות היסוד למשפט הוגן, שמשמעותה זכות הנאשם לנהל את הגנתו נגד האישום המיוחס לו כראוי, לאחר שהכיר את מלוא חומר החקירה הקיים בעניינו (ראו: בש"פ 9322/99 **מסארווה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 376; בש"פ 1355/98 **בן ארי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נג(2) 1).

19. בעניינו, זכותו של הנאשם לעיין בחומר החקירה יכולה בשלב זה להיות חלקית בלבד. שכן על המאשימה החובה להעמיד את "חומר החקירה" לרבות את "רשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לאישום". **"ואין נפקא מינה לעניין זה: אם התביעה הסתמכה על "חומר" זה לצורך הכנת כתב האישום אם לאו; או, אם התביעה מתכוונת להסתמך על "חומר" זה במסגרת הדיון; או אם התביעה "קיבלה" את ה"חומר" לעיין בלבד; ואפילו המשטרה לא העבירה אותו לתביעה ולא העמידה אותו לרשותה"** (י.קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק שני, הליכים שלאחר הגשת כתב אישום, מהדורה מעודכנת, תשס"ט-עמ' 969).

20. רוצה לומר כי זכות העיין בחומר החקירה היא זכות רחבת כפיים הנגזרת מן הזכות לחירות ומן הזכות למשפט הוגן (בש"פ 6022/96 מדינת ישראל נ' מזור, פ"ד נ(3) 686; בג"ץ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים (פורמלי), פ"ד ס(1) 360; בש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' זאבי (פורסם בנבו, 15.09.05); בש"פ 4077/06 **שוורץ נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 11.06.06)).

21. יפים לענייננו דברי בית המשפט העליון בש"פ 3099/08 דוד אברהמי נ' מדינת ישראל, (פורסם בנבו, 23.02.09) לפיו **"הנאשם זכאי למלוא החומר הרלוונטי כדי שיוכל להכין את הגנתו כראוי, ומניעת העברת חומר רלוונטי עלולה לפגוע לפיכך בפוטנציאל ההגנה שלו"**. עוד יפים לענייננו דבריו של א' ברק במאמרו "כבוד האדם כזכות חוקתית" הפרקליט מא(3) 271, 281 (תשנ"ג-1993), בקובעו כי יכולתו האפקטיבית של נאשם להתגונן וזכותו להליך הינה חלק מכבודו כאדם, המהווה זכות חוקתית.
22. זכות העיון בחומר החקירה ככזו אינה נוגעת אך לאינטרס של הנאשם המבקש להתגונן מפני האישום נגדו, אלא היא בגדר אינטרס ציבורי רחב בתקינות ההליך הפלילי והגינותו ובחשיפת האמת (בש"פ 91/08 מדינת ישראל נ' שיבלי (פורסם בנבו, 13.02.08)).
- "המחוקק צירף לחובה להעמיד את חומר החקירה לעיונו של הנאשם, את החובה לציין בכתב האישום את העדים שבכוונת התביעה להעיד. על ידי שילוב שתי הוראות אלה, ממוקדת תשומת ליבו של הנאשם בחומר החקירה שהתביעה הצהירה על כוונתה להביאו בפני בית המשפט. כך יודע הנאשם לחקירתם הנגדית של אלו עדים עליו להתכונן וכן לקבוע קו הגנתו לאור הראיות שהתביעה מתכוונת להביא"** (ראו: ע"פ 466/93 שמואל בן יצחק לוי נ' מדינת ישראל, תשנ"ד(2) 353).
23. בענייננו, המאשימה בעצמה אינה יודעת זהותם של חלק מהעדים שהוספו לכתב האישום המתוקן, לדוג' עד מס' 35 **"נציג מטעם היצרן"**, עד מס' 36 **"נציג מטעם חברת מלמתי"** עד מס' 37 **"נציג מטעם מעבדת NMI"**. עוד מוסיפה המאשימה ומציינת בהודעה על כתב האישום המתוקן כי **"ככל שיהיה צורך יכול ויתווספו עדים נוספים ותוגש בקשה נפרדת בהתאם להתקדמות התיק"**, וכי **"עוד מודיעה המאשימה כי שמות העדים 36,36,37 ימסרו בהמשך"**.
- מכאן עולה השאלה האם יעלה על הדעת כי יוגש כתב אישום נגד נאשם אשר נדרש למסור תשובתו לכתב האישום וזאת מבלי שידע זהותם הברורה של עדי התביעה ומבלי שיועמד לעיונו חומר החקירה הקשור בעניינו.
24. אדגיש כי כתב האישום בתיק זה הוגש ביום 23.04.18 בגין עבירה שבוצעה ביום 30.07.17. יש לזכור כי מצויים אנו בשלבים הראשונים של התיק קרי; שלב ההקראה. ההקראה כרוכה בתשובת הנאשם לכתב האישום. משהוגש כתב אישום יש לקדם את ניהולו היעיל של המשפט, באופן המבטיח את זכותו של הנאשם להליך ראוי והוגן. כל נאשם זכאי כי ההליך הפלילי המתנהל נגדו יסתיים מהר ככל הניתן, וכן זכאי הוא שלא להיות נתון במצב מתמשך של עינוי דין. זכות זו היא זכות מהותית ותרומה להגשמתה יש בניהול יעיל ומהיר של ההליכים.
25. בית המשפט העליון עמד על זכותו של נאשם כי משפטו יתנהל בזריזות ובמהירות **"מימושה של הזכות שלא להיות נתון לעינוי דין הינה מרכיב הכרחי, אך שבו עצמו לא די, להגשמת זכותו של הנאשם להליך ראוי, זכות שלטעמי חוסה היא תחת כנפיו הרחבות של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו"** (ראו: ע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל (02.03.06)).
26. מנוסח כתב האישום המתוקן שהוגש על ידי המאשימה דומה כי כתב האישום טרם הגיע לכדי בשלות מכדי להיות מוגש לבית המשפט ובטח לא באופן המאפשר לנאשם למסור את תשובתו לכתב האישום ולהניע את ענייננו.

27. לאמור, המשך ההליכים במצב דברים זה משמעותו המשך דחיית הדיונים עד לאיסוף מלוא חומר הראיות על ידי המאשימה ובירור זהותם של העדים אותם מבקשת היא להוסיף לכתב האישום, שאז רק יוכל הנאשם לממש את זכותו לעיון בחומר החקירה שאחרת המשמעות היא כי הנאשם יצטרך לנהל הגנתו בעיוורון כסומא המגשש באפילה ולא ישכיל לנהל הגנתו בהתאם. על המאשימה להעמיד מלוא חומר החקירה לעיון הנאשם, והעמדתו לעיון בשלבים לאחר מתן תשובת הנאשם לכתב האישום ותוך כדי התקדמות הדיונים אינו ראוי ויש בו ללא ספק לכדי לפגוע בהגנת הנאשם.

28. תמוהה בעיני אמירת המאשימה בהודעת התיקון כי תמסור את שמות העדים בהמשך. "הותרת מצב בו בכתב אישום נותרת פתוחה האפשרות, על פי נוסחו, להבאת עדים נוספים, בבחינת הותרת רשימת עדי התביעה פתוחה, אינה מתיישבת עם סדרי הדין ועם הכללים אשר נקבעו, ואשר מטרתם ניהול הליך הוגן ואפשרות לנאשמים להתגונן כראוי מפני כל אשר מיוחס להם" (תפ"ח(מחוזי ב"ש) 33171-05-14 מדינת ישראל נ' משה רובין (פורסם בנבו, 07.05.15).

29. כפי שכבר אמרתי בהחלטתי בעניין תת"ע 3151-07-17 מדינת ישראל נ' חזון (החלטה מיום 18.12.18), מזכירות בית המשפט איננה "מחסן" של המאשימה בו היא אוגרת את תיקיה, והדבר אינו תלוי ברצונה של המאשימה, אשר מגישה כתבי אישום שאינם מגובשים דיו, ועותרת מפעם לפעם לדחיית מועדי הדיון על מנת לאתר חומר חקירה נוסף.

30. בהקשר זה יודגש כי הגשת כתב האישום בטרם התבררה תמונת הראיות וטרם ידועה זהותם של העדים איננה ראויה שכן ראוי היה כי המאשימה תשלם את מלאכת גיבוש ראיותיה ותעמיד לעיון ההגנה מלוא חומר הראיות המבססות את האישום, ורק לאחר מכן להגיש את כתב האישום כנגד הנאשם.

סוף דבר

31. בנסיבות אלה, לאחר שמצאתי כי נפל "פגם" או "פסול" בכתב האישום וכן כי הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, אני מורה על ביטול כתב האישום.

ניתנה היום, ט"ו טבת תשע"ט, 23 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.